

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 22 stycznia 2020 r.

Opinia do ustawy o dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów

(druk nr 36)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa wprowadza *dodatkowe roczne świadczenie pieniężne*, zwane potocznie „trzynastką”, w wysokości najniższej emerytury, obowiązującej od 1 marca danego roku. Zakres podmiotowy ustawy obejmuje osoby, które otrzymują w dniu 31 marca świadczenia wymienione w art. 2 ust. 1. Ogólnie mówiąc, są to emerytury i renty w systemie powszechnym, mundurowym i rolniczym, emerytury pomostowe, świadczenia i zasiłki przedemerytalne, renty socjalne, renty strukturalne, nauczycielskie świadczenia kompensacyjne, renty inwalidów wojennych i wojskowych oraz rodzicielskie świadczenia uzupełniające (przysługujące 17 kategoriom uprawnionych).

Ustawa zakłada, że kwota *dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego* nie będzie wliczana do dochodu, o którym mowa:

- w art. 26 ust. 7e ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych,
- w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- w art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz
- w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji. Przy ustalaniu prawa do świadczeń rodzinnych oraz do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, *dodatkowego świadczenia pieniężnego* nie wlicza się do dochodu członka rodziny. Ponadto kwoty *dodatkowego rocznego świadczenia*

pieniężnego nie wlicza się do przychodu, o którym mowa w art. 10 ust. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej.

Z kwoty dodatkowego świadczenia *pieniężnego* nie dokonuje się potrąceń i egzekucji.

Dodatkowe roczne świadczenie pieniężne nie będzie przysługiwać osobom, którym prawo do świadczeń na dzień 31 marca zostało zawieszane. Ustawa przewiduje możliwość ponownego ustalenia świadczenia, jeżeli podlegało ono zawieszeniu lub przysługiwała wypłata tego świadczenia.

W razie zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia, osobie uprawnionej przysługuje jedno dodatkowe świadczenie *pieniężne*. Także jedno świadczenie *pieniężne* przysługiwać będzie w przypadku renty rodzinnej, jeżeli uprawniona jest do niej więcej niż jedna osoba. Świadczenie zostanie wtedy proporcjonalnie dzielone na osoby uprawnione do renty rodzinnej. Trzeba podkreślić, że gdy renta rodzinna przysługuje więcej niż jednej osobie i przynajmniej jedna z nich jest uprawniona do renty socjalnej, *dodatkowe roczne świadczenie pieniężne* z tytułu renty rodzinnej będzie podlegało podziałowi stosownie do liczby osób uprawnionych do renty rodzinnej, ale z wyłączeniem uprawnionego do renty socjalnej. Osobie uprawnionej zaś do renty socjalnej będzie przysługiwać *dodatkowe roczne świadczenie pieniężne* z tytułu prawa do tej renty.

Przyjęta więc regulacja ma stanowić wsparcie finansowe dla osób uprawnionych.

Dodatkowe roczne świadczenia pieniężne zostanie wypłacone z urzędu wraz z pobieranym świadczeniem (o którym mowa w art. 2 ust. 1) przysługującym comiesięcznie, w terminie przypadającym w kwietniu (wyjątkiem jest wypłata w maju dla pobierających zasiłek przedemerytalny i świadczenie przedemerytalne).

Decyzje w sprawie *dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego* będą wydawać i wypłacać świadczenie właściwe organy emerytalno-rentowe. W razie zbiegu prawa do świadczeń, które są wypłacane przez dwa organy, decyzje wydaje i *dodatkowe roczne świadczenie pieniężne* wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Konsekwencją wprowadzenia *dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego* jest zmiana:

- ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe,
- ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych,
- ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,

– ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym.

Dwie pierwsze zwalniają środki pieniężne od zajęć na podstawie tytułów wykonawczych, nowelizacja ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych rozszerza możliwość przeznaczania środków z Funduszu Rezerwy Demograficznej na dodatkowe świadczenie pieniężne, natomiast zmiana do ustawy o Funduszu Solidarnościowym dotyczy możliwości finansowania dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego z tego Funduszu.

Ustawa wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Rządowy projekt ustawy wpłynął do Sejmu 24 grudnia 2019 r. (druk sejmowy nr 118).

I czytanie odbyło się w Komisji Polityki Społecznej i Rodziny, jej sprawozdanie zawarto w druku sejmowym nr 148. Komisja wprowadziła zmianę o charakterze redakcyjnym.

II czytanie przeprowadzono na 3. posiedzeniu Sejmu. W drugim czytaniu zgłoszono 3 poprawki (druk sejmowy nr-148A). Miały one na celu zawężenie kręgu uprawnionych do dodatkowego świadczenia pieniężnego oraz skreślenie przepisów dotyczących źródła finansowania z Funduszu Solidarnościowego. Komisja wniosła o odrzucenie wszystkich poprawek.

Sejm uchwalił ustawę w brzmieniu przedstawionym przez Komisję Polityki Społecznej i Rodziny.

Za przyjęciem ustawy było 432 posłów, przeciw – 1, wstrzymało się 9 osób.

III. Uwagi

Warto zwrócić uwagę na kwestie o charakterze porządkująco-terminologicznym:

1) ustawa określa warunki nabywania prawa do *dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego*, wskazując uprawnione do niego podmioty poprzez wymienienie pobieranych przez nie świadczeń (art. 2 ust. 1), nie definiując *dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego* jako świadczenia „*dla emerytów i rencistów*” (por. art. 1, art. 2 i następne). Są to świadczenia z ubezpieczenia społecznego oraz z zaopatrzenia społecznego, ale trzeba zauważyć, że rodzicielskie świadczenie uzupełniające nie odpowiada zakresowi pojęcia ani emerytury, ani renty. Stąd należy zauważyć nieadekwatność tytułu ustawy do jej

zawartości. Określenie „*dodatkowe roczne świadczenie pieniężne*” jest wystarczające dla jasności uregulowań ustawy i nie wymaga dookreślenia: „dla emerytów i rencistów”, co więcej cała ustawa od art. 1 do art. 15 posługuje się nazwą świadczenia bez tego dookreślenia. Jedynie występuje ono w tytule ustawy oraz w przepisach zmieniających tj. w art. 16 (zmiana Prawa bankowego w art. 54a), w art. 17 (zmiana art. 59 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), w art. 18 (odwołanie do tytułu niniejszej nowelizacji w art. 28 ust. 2 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych) oraz w art. 19 pkt 1 i 2 lit. a (ustawy o Funduszu Solidarnościowym).

W związku z powyższym można zaproponować **poprawki**:

1) w ogólnym określeniu przedmiotu ustawy skreśla się wyrazy „dla emerytów i rencistów”;

2) w art. 16, w art. 54a skreśla się wyrazy „dla emerytów i rencistów”;

3) w art. 17, w pkt 4 wyrazy „dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów” zastępuje się wyrazami „dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 1 ustawy z dnia 9 stycznia 2020 r. o dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym (Dz. U. poz. ...)”;

4) w art. 18, w ust. 2 skreśla się wyrazy „dla emerytów i rencistów”;

5) w art. 19:

a) w pkt 1, w pkt 2 skreśla się wyrazy „dla emerytów i rencistów”;

b) w pkt 2 w lit. a, w pkt 2 skreśla się wyrazy „dla emerytów i rencistów”;

2) z uwagi na rezygnację ustawodawcy z doraźnego¹⁾ przyznawania dodatku pieniężnego, w art. 2 ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia oraz w art. 5 nie ma potrzeby dookreślenia dotyczącego roku, tj.

„Dodatkowe roczne świadczenie pieniężne przysługuje osobom, które w dniu 31 marca **roku, w którym wypłacane jest dodatkowe roczne świadczenie pieniężne**, mają prawo do:”
(i dalej następuje katalog świadczeń wymienionych w art. 2 ust. 1.)

¹⁾ por. ustawa z dnia 15 stycznia 2016 r. o jednorazowym dodatku pieniężnym dla niektórych emerytów, rencistów i osób pobierających świadczenia przedemerytalne, zasiłki przedemerytalne, emerytury pomostowe albo nauczycielskie świadczenia kompensacyjne w 2016 r. (Dz. U. poz. 2011) oraz ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o jednorazowym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów w 2019 r. (Dz. U. poz. 743).

Jest to jest oczywistość logiczna. Dodatkowe roczne świadczenie pieniężne zgodnie z przyjętą ustawą ma być wypłacane co roku. Dlatego też w art. 2 w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia nie są potrzebne wyrazy „roku, w którym wypłacane jest dodatkowe roczne świadczenie pieniężne”, podobnie w art. 5. Obecnie ustawa gwarantuje stałość otrzymywania świadczenia i określa jego wysokość. Jedynie w art. 2 w ust. 2 i ust. 3 jest uzasadnione pozostawienie tych wyrazów, ponieważ uregulowanie to określa kiedy świadczenie nie przysługuje oraz kiedy podlega ponownemu ustaleniu.

Propozycja poprawek:

6) w art. 2 w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia wyrazy „roku, w którym wypłacane jest dodatkowe roczne świadczenie pieniężne” zastępuje się wyrazami „każdego roku”;

7) w art. 5 wyrazy „roku, w którym wypłacane jest dodatkowe roczne świadczenie pieniężne” zastępuje się wyrazami „każdego roku”;

3) Ponadto zwracając uwagę na art. 17, dotyczący przeznaczenia środków z Funduszu Rezerwy Demograficznej na nieoprocentowaną pożyczkę, który uwzględnia zarówno jednorazowe świadczenie pieniężne dla emerytów i rencistów w 2019 r., jak i obecnie wprowadzane dodatkowe roczne świadczenie pieniężne – zmiana art. 59 ust. 1 pkt 4 *ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych*, powstaje pytanie, czy w art. 19 ustawy o Funduszu Solidarnościowym, w zakresie zaciągania nieoprocentowanych pożyczek na wypłatę rocznego dodatkowego świadczenia pieniężnego nie należałoby zastosować podobnej konstrukcji, uwzględniającej i jednorazowe świadczenie z 2019 r., i dodatkowe roczne świadczenie pieniężne z niniejszej nowelizacji? Ustawa bowiem stosuje technikę zastąpienia jednorazowego świadczenia z roku 2019 dodatkowym corocznie wprowadzanym z obecnej ustawy, patrz zmiana w art. 19 pkt 1 i pkt 2 lit. a.

W przypadku udzielenia odpowiedzi pozytywnej należałoby wprowadzić poprawkę:

8) w art. 19:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) w art. 3 w ust. 1a dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 1 ustawy z dnia 9 stycznia 2020 r. o dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym (Dz. U. poz. ...) oraz kosztów obsługi wypłaty tego świadczenia”;

b) w pkt 2 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) w ust. 1 dodaje pkt 2a w brzmieniu:

„2a) dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 1 ustawy z dnia 9 stycznia 2020 r. o dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym (Dz. U. poz. ...) oraz kosztów obsługi wypłaty tego świadczenia”.”.

W przypadku odpowiedzi negatywnej pozostaje poprzestać na wniesieniu poprawki nr 5 korygującej jedynie nazwę dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego.

Bożena Langner

Główny legislator